

zaklada. Za zgled navaja tányér (kročnik), kulcz (ključ), podlas (podstrešje), ter naglaša, da so Slovaki v svojih seliških kulturno visoko nadkriljevali madjarske priseljence.

— **Avstrijske univerze.** Na Dunajski univerzi se je pričelo dne 23. pret. mes. z vpisovanjem, ki traja 14 dni, ki se pa bo eventualno podaljšalo še za osem dni. Kakšen bo obisk univerze, se še ne ve ter je od tega tudi odvisno, ali se letos otvori univerze v Krakovu, Levovu in Cernovicah.

— **Rusini na gornjem Ogrskem** pišejo s cirilico. Sedaj je nastalo med tamošnje duhovščino in učiteljstvom živahno gibanje za odstranitev cirilice in uvedeno latinice. Ogrski episkopat je sklenil z vso silo podpirati to gibanje, da se že enkrat iz cele Ogrske odpravi cirilica.

— **Hrvatska umetnika na laški fronti.** Kakor poročajo, gresta te dni hrvatska umetnika profesor Robert Frangeš in profesor Oton Iveković z dovoljenjem vojnega poveljstva in deželne vlade na italijansko fronto.

— **Dalmatinski deželni šolski svet** se je bavil na svoji seji 16. pret. mes. med drugim z vprašanjem ustanovitve nekaterih šol višje kategorije. Rešilo se je nekaj srednješolskih zadev in izvršilo nekaj imenovanj na ljudskih šolah.

— **Collegium Germanicum.** V Rimu je zavod, ki nosi to ime. Preosnoval ga je leta 1573. papež Gregor XIII. V tem zavodu se vzgajajo nemški mladeniči v strogo rimskem smislu za dušno pastirstvo. Gojenci se morajo šest mesecev po vstopu obvezati, da se posvetijo duhovskemu stanu in pastirstvu v svoji domovini. Studirajo tri leta filozofijo in 4 leta teologijo. Mnoge promovirajo v doktorje še pred njihovim odhodom iz zavoda. Zavod je bil pod vodstvom jezuitov do oprave jezuitskega reda (1773), potem pa pod vodstvom svetnih duhovnikov, a leta 1798. so ga zaprli. Leta 1818. so ga zopet odprli pod vodstvom jezuitov. V Collegium Germanicum studirajo tudi avstro-ogrski in švicarski bogoslovci. Poleg tega so v Rimu še: angleški, irski, belgijski, francoski, poljski in severno in južno ameriški kolegi. — Sedanji svetovni viharji tudi zavodu Collegium Germanicum niso prizanesli. Selj se v Inomest, kjer bo nameščen v teološki konventu »Canisium«, a filozofska predavanja bodo gojenci poslušali v jezuitskem kolegiju.

— **Priprava mladine za vojaštvo.** Na Dunaju ustanovljajo organizacijo za pripravo mladine za vojaštvo. V ta namen bodo popisali vse fante rojstnih letnikov 1901. do 1895., v kolikor že ne služijo pri vojaštvu.

— **Umrl je** v Pragi bivši zaslužni ravnatelj češkega Narodnega gledališča in član češke Akademije znanosti in umetnosti dr. Franc A. Šubert. Šubert ima tudi za gledališko umetnost v jugoslovanskih deželah velike zasluge. Pokojnik se je tudi za slovensko umetnost jako zanimal ter je prisostvoval slavnosti otvoritve ljubljanskega deželnega gledališča. Posebne zasluge si je pridobil kot organizator bolgarskega Narodnega gledališča v Sofiji.

— **50letnico svojega rojstva** je praznoval sl. učenjak dr. Lubor Niederle, pros. arheologije in slovanske etnologije na praški univerzi. Niederle si je že v mladih letih pridobil svetovno ime in velja kot ena prvih avtoritet na polju slovanske etnologije.

— **C. kr. navtična šola v Malem Lošnju** se letos ne otvori.

— **Dalmatinski deželni odbor**, ki se je nahajal dosedaj provizorično v Obrovcu, se je zopet povrnil v Zader.

— **Umrl je** pri Dunaju dvorni svetnik v naučnem ministrstvu dr. Ivan Huemer, referent za srednješolske zadeve.

— **Ogrski kardinal Vaszary**, resignirani nadškof ostrogonski, je umrl v svoji vili ob Blatnem jezeru v starosti 83 let. Kardinal Vaszary je spadal med takozvane liberalne cerkvene kneze; svoj čas se je javno izrekel za civilni zakon in vedno je bil nasprotnik katoliških političkih organizacij. Dohodki umrlega kardinala so bili ogromni; le najemščina za velika posestva v njegovih škofiji mu je vrgla letnih 720.000 K čistega.

— **Na madjarskem vseučilišču v Budimpešti** je sedaj ustanovljena stolica za hrvatski jezik in hrvatsko literaturo in je imenovan za rednega profesorja Rudolf Szegety.

— **Razveljavljene doktorske diplome.** Domobranksko ministrstvo je črtalo iz zapisnika zdravnikov vse tiste zdravniške, ki so si doktorsko diplomu pridobili na kakem italijanskem vseučilišču ter je te diplome razveljavilo.

— **Dalmatinski deželni šolski svet** pozivlja vpokojene učitelje in učiteljice, ki so še sposobni za poučevanje, naj se

zglasijo ter prevzamejo pouk v šolskem letu 1915/16, sicer bi ostalo več ljudskih šol zaprtih. Za poučevanje dobe posebno nagrado.

— **Masarykovo glasilo** začasno ustavljeno. Oblasti so ustavile Masarykov list »Čas«. Poslanec profesor Masaryk se nahaja v Švici.

— **Nov slovenski privatni docent.** Kakor smo že poročali v zadnji številki, je bil naš rojak dr. Leonid Pitamic, ki služi sedaj v predsedstvu ministrskega sveta kot ministerialni koncipist, imenovan za privatnega docenta za avstrijsko državno pravo na dunajskem vseučilišču. Dr. Pitamic je vzlic svoji mladosti (ne šteje še 30 let) v znanstvenih krogih že dobro znan po svojih raziskavanjih in študijah o »dijetni pravici poslancev« (Das Recht der Abgeordneten Diäten), izišlem leta 1913. Njegovo najnovejše delo, ki je zbudilo veliko pozornost, obravnava tema o »sodelovanju parlamenta pri mednarodnih pogodbah v Avstriji« (Die parlamentarische Mitwirkung bei Staatsverträgen in Oesterreich). Dr. Pitamic je eden izmed onih redkih Slovencev, ki je premagal z delom, energijo in neuklonjenim optimizmom vse težkoče, ki so se mu pojavile od raznih strani pri dosegi njegovega smotra. Simpatičnemu mlademu učenjaku, ki je zapustil na Kranjskem izza svojega službovanja na deželni vlad in okrajnih glavarstvih najlepše spomine v slovenskem prebivalstvu, iskreno čestitamo na imenovanju, ki je toliko bolj pomembno, ker se je izreklo na predlog nemške univerze.

— **Otvoritev šol v Dalmaciji.** Na dan 15. septembra se otvorijo v Dalmaciji ljudske in srednje šole razen Boke Kotorske in Dubrovnika. Vojaška oblast da dopust onim profesorjem in ljudskošolskim učiteljem, ki bodo neobhodno potrebni za pouk, pa se sedaj nahajajo v vojni službi.

— **Za upravitelja Leginega imetja v Zadru** je imenovan dvorni svetnik Štefan Polli. Posebni poverjeniki bodo imenovani tudi za Split, Starigrad, Kerčulo itd., kjer je imela Lega svoja šolska poslopja.

— **Izumitelj salvarsana.** Nemški tajni svetnik Pavel Ehrlich je po kratki bolezni v Homburgu umrl. Star je bil šele 61 let. Rodom je bil iz Šlezije in vstopil leta 1890. za asistenta v znani Kochov zavod za nalezljive bolezni v Berlinu. Pozneje je prevzel vodstvo zavoda za preiskovanje cepil. Njegovo sredstvo proti sililistični bolezni, salvarsan, je svetovno znano. Pomagal mu je pri tem izumu japonski zdravnik dr. Hata.

— **Jurij Żulawski**, znameniti poljski pesnik in pisatelj, je bil poročnik v poljski legiji in je dne 9. pret. m. v bolnici za nalezljive bolezni v Dembici umrl. Żulawski je bil eden prvih izmed odličnih poljskih pisateljev, ki so šli med legionarje. Njegov stari oče se je kot bojevnik udeležil poljske revolucije leta 1831., njegov oče pa poljske revolucije leta 1863. Nekaj mesecev pred svojo smrtjo je Jurij Żulawski v ginljivo lepi pesmi naročil svojemu sedaj še nedoletnemu sinu, naj bo vedno pripravljen za boj za poljsko stvar. Nekaj romanov in pesmi Jurija Żulawskega je preloženih na nemški jezik.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

L. M. v Z.: Vašega dopisa nismo prejeli, zato ga ne moremo priobčiti. — F. G. v M.: Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade! Ne moremo pomagati.

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta razpisuje dve mesti Cesarja Franca Jožefa I. jubilejske ustanove za učiteljske sirote na Kranjskem po 80 K. Prošnje, opremljene z ubožnim listom in zadnjim šolskim izpričevalom, naj se pošljejo do **1. novembra t. l.** društvenemu tajniku na naslov: **Juraj Režek**, Ljubljana, Ključalničarska ulica 3.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Radivoj Korene.
Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naš denarni zavod
Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.
Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrirovana zadruga z omejenim jamstvom.
Promet do 30. sept. 1915. **K 107.491.81**
Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2 2.—1/2 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Prva gorenjska razpošiljalnica
IVAN SAVNIK
Kranj
172

razpošilja na vse strani sveta najmoderneje in najtrpežnejše klobuke v vseh cenah in oblikah od kron 3.— dalje.

Cevlje za dame in gospode prvovrstne kakovosti prodaja pod konkurenčno ceno.

Za neugajajoče se vmo denar.
Meseca avgusta izide bogato ilustrovan cenik.

Rodovina Zamánova naznanja tužno vest, da je nje iskreno ljubljena mamica, soproga in teta, gospa

Marija Zamán roj. Poglajen,
nadučiteljeva soproga,

dne 26. avgusta ob pol 1. uri ponoči, previdena s svetotajstvi, v 61. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne ranjke se je vršil v soboto, dne 28. avgusta, ob 9. uri dopoldne v Hrenovicah pri Fari,

V Hrenovicah, 29. avgusta 1915.

Naročajte in širite „Učiteljskega Tovariša.“

Slovenska Šolska Matica

ima v svoji zalogi razen razprodanih »Letopisov«, I., II. in III. zv. — še vse do zdaj izišle knjige ter oddaja stalnim članom tudi prejšnje celotne letnike za navadno letnino 4 K; posamezne prejšnje knjige (snopiče itd.) dobivajo člani in učiteljskišniki za polovico prodajalne cene. Nečlani pa plačajo za posamezne prejšnje knjige določeno prodajalno ceno, ki je razvidna v »Pedagoškem Letopisu«.

Posebej je izdala in založila Slovenska Šolska Matica:

1. **A. Őrnivec: Navodilo k I. zvezku »Računice za obče ljudske šole«.** Cena 1 K.
2. **Spominski list** za učence in učenke, ki dobe Odpustnico. Cena 20 vin.
3. **Kren-Bajželj: Javen telovadni nastop.** Cena 60 vin.
4. **Trunk-Dimnik: Staršem šolske mladine.** Cena 2 vin.

Letnina za Slovensko Šolsko Matico znaša 4 K in se plača meseca januarja vsakega leta.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA
Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.
Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1914 . . . K 740.000.000.—
Vlog „ 44.500.000.—
Rezervnega zaklada „ 1.330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4¹ | 0 | 2 | 0

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo **c. kr. deželne vlade.**

:: Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike. ::